

Nedostatok učiteľov pretrváva

Rovnako ako minulý rok chýbalo k 31. 8. 2023 v petržalských základných školách 37 pedagogických zamestnancov.

strana 3

Vyzdvihnite si biovrecká

V stánkoch OLO budú v septembri bezplatne. Kde ich nájdete?

strana 4

Prvý fotograf novej Petržalky

„Niekedy aj najbanálnejšia fotografia v sebe uchováva dôležitú informáciu o dobe, v ktorej sme žili,“ hovorí Juraj Bartoš (79), ktorý má aktuálne v CC Centre výstavu.

strana 6

Obojbrežné centrum mesta nie je novinka

Celomestské centrum Petržalka, dnes známe skôr ako Nové Lido, je v pláne už niekoľko desaťročí. Tak prečo je nutné aktualizovať územný plán?

strana 8

Začiatkom júla, keď v tuneli na Znievskej horelo, časť terasy ešte držala pokope.

Sekundárne následky chátrajúcich terás

Nie vždy sú viditeľné na prvý pohľad. Tu sú štyri príbehy s terasou v hlavnej úlohe.

PRÍBEH PRVÝ

Asociáli v zásobovacom tuneli pod terasou „nikoho“

„Osmeho júla v našej zásobovacej chodbe opäť horelo. Nebolo to po prvý raz,“ hovorí Matúš zo Znievskej 17-19. „Žijú v ňom neprispôsobiví obyvatelia a občas nám takto znepriemnia život. Nevieme im v tom zabrániť.“

Matúš tvrdí, že policajné hliadky tam z času na čas chodia, vyžadujú aký-taký poriadok, keďže asociáli v chodbe prespávajú v stanoch, nanosia do nej haldy vecí, ktoré my považujeme za odpad, na ohni si robia jedlo a občas sa im to vymkne spod kontroly.

„Radiá nám zavrieť tunel, ale ak ho aj uzamkneme, do týždňa je záмок odstránený,“ konštatuje.

Pozemok, na ktorom je terasa a pod ňou zásobovacia chodba, patrí mestu. Samotné vlastníctvo terasy je neznáme. Mestská časť poslala v júli 2022 VSD – Vaša Správa Domu, správcovi, ktorý spravuje na adrese byty, výzvu na zabezpečenie nápravy, „týkajúcu sa znečistenia zásobovacieho tunelu pod terasou, ktorá sa nachádza pri bytovom dome na Znievskej 17-19“.

Lenže VSD v reakcii, ktorú v júni

2023 adresovali samospráve, tvrdí: „Naša spoločnosť po preštudovaní dostupnej dokumentácie konštatuje, že nemá vedomosť o tom, žeby terasa bola súčasťou bytového domu.“ Domnievajú sa preto, že nie sú ako správca oprávnení vykonať na pozemku akékoľvek zásahy, a už vôbec nie čerpať na tento účel prostriedky vlastníkov z fondu opráv.

Takže, pre zmenu VSD – Vaša Správa Domu žiada o vykonanie nápravy v uvedenom priestore mestskú časť. „...nakoľko sa tam zdržujú skupiny ľudí, ktorí ohrozujú bezpečnosť obyvateľov. Vlastníci Znievskej 17-19 pravidelne volajú na pomoc políciu, avšak situácia sa napriek tomu nezlepšuje. Mreža, ktorú mestská časť Petržalka v minulosti na priestor namontovala, je neustále poškodzovaná. Záмок, ktorým je mreža zamknutá, kupujeme z vlastných prostriedkov, nakoľko je pravidelne prepílený. Celý tunel bol na priečelí opatrený ocelovými mrežami. Skoro všetky sú odcudzené, takže do priestoru je veľmi ľahké sa dostať. Vlastníci bytov tam nedávno spojopomocne hasili požiar.“

A aby to nebolo málo, v stredu 16. augusta spadla pri vchode číslo 17 časť betónového zábradlia. „Tento úsek bol podľa dostupných materiálov skolaudovaný pre bratislavský magistrát a zverený do správy mestskej časti. Aj preto chlapi z našej údržby spadnuté zábradlie odstránili a terasu dočasne zabezpečili,“ píše Petržalka na svojom webe. „Konať teda bude opäť náš stavebný úrad, ktorý v rámci zákonných limitov vyze všetky dotknuté strany, aby situáciu konečne riešili. Ako však sami vieme, tieto výzvy a apely sa nestretajú s priaznivou odozvou a ich vymáhanie z našej strany bez zásahu štátnej či súdnej moci je neefektívne.“

Pokračovanie na strane 10 ➤

▲ Až po páde betónového zábradlia v polovici augusta sa k terase na Znievskej 17 priznala mestská časť.

Slovo šéfredaktorky

Odkaz učiteľom

Mám pocit, že začiatok septembra je vždy väčší šok ako začiatok nového roka. Ten návrat po prázdninách do reality je veľká zmena. Tento rok ju máme aj s bonusom blížiacich sa parlamentných volieb. Žiadalo by sa, zrejme, napísať k nim niečo múdre. Ja sa však obmedzím len na želanie pre všetkých dospelých, aby našli voľbu, s ktorou budú vnútorne spokojní.

A teraz k tomu podstatnejšiemu. Bavila som sa nedávno s priateľmi o tom, ako nám ako deťom zvieralo žalúdok vždy v nedeľu večer. Keď končil film pre pamätníkov, vedeli sme, že víkend skončil. „Dcéra to má aj dnes...“ skonštatovala kamarátka. Som hlboko presvedčená, že takto sa deti cítiť nemajú. Je v moci dobrých učiteľov vytvárať prostredie, kam sa možno tešiť. Ak takých vo svojej blízkosti máte, dajte im to najavo.

Ďakujeme vám, empatické učiteľky/učitelia za to, že ste.

Ingrid Jarunková

Bude mať Petržalka opäť najnižšiu účasť?

Volby do Národnej rady sa budú konať v sobotu 30. septembra 2023, od 07.00 h do 22.00 h. Rady ako pri minuloročných komunálnych voľbách nehrozia.

Petržalka mala v parlamentných voľbách v roku 2020 najnižšiu účasť spomedzi bratislavských mestských častí. Najviac hlasov vtedy získalo OĽANO 25,87 percenta, PS SPOLU 13,99, SMER 12,76 a SaS 12,40. Po troch rokoch to bude celkom inak.

Každý volič môže vybrať hlasovací lístok bez ďalšej úpravy vložiť do obálky alebo na ňom zakrúžkovať najviac štyroch kandidátov, ktorým dáva prednosť.

Chcete voliť, ale nebudete doma?

Volič, ktorý má trvalý pobyt na území Slovenska a v deň konania volieb nebude môcť voliť v mieste svojho trvalého pobytu vo volebnom okrsku, v ktorého zozname voličov je zapísaný, môže požiadať obec svojho trvalého pobytu o vydanie hlasovacieho preukazu.

Obec na základe žiadosti voličovi vydá hlasovací preukaz a zo zoznamu voličov

ho vyčiarkne s poznámkou o vydaní hlasovacieho preukazu.

Hlasovací preukaz opravňuje na zápis do zoznamu voličov v ktoromkoľvek volebnom okrsku. Volič môže požiadať o vydanie hlasovacieho preukazu:

- osobne, najneskôr posledný pracovný deň pred konaním volieb (t. j. najneskôr 29. 9. 2023) v úradných hodinách v priestoroch Miestneho úradu Petržalka, Kutlíkova 17, 852 12 Bratislava, v kanceláriách č. 001 a 009:

Pondelok:
8:00-12:00 13:00-17:00

Utorok:
8:00-12:00 13:00-14:00

Streda:
8:00-12:00 13:00-16:30

Štvrtok:
8:00-12:00 13:00-14:00

Piatok: 8:00-12:00

Listom alebo elektronicky to bolo možné len do 8. 9. 2023.

Volba do prenosnej volebnej schránky

Volič, ktorý sa nemôže dostať do volebnej miestnosti zo závažných, najmä zdravotných dôvodov, má právo požiadať obec volebnú komisiu o vykonanie hlasovania do prenosnej volebnej schránky, a to len v územnom obvode volebného okrsku podľa miesta svojho trvalého pobytu.

Volič môže požiadať o hlasovanie mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky:

- e-mailom, najneskôr v posledný pracovný deň pred konaním volieb (do 29. 9. 2023) na e-mailovej adrese organizacne@petrzalka.sk,

- telefonicky, najneskôr v posledný pracovný deň pred konaním volieb (do 29. 9. 2023) v úradných hodinách <https://www.petrzalka.sk/uradnehodiny/> na tel. číslach 02/68 288 913, 02/68 288 821,

- osobne, najneskôr v posledný pracovný deň pred konaním volieb (do 29. 9. 2023) v úradných hodinách <https://www.petrzalka.sk/uradnehodiny/> na

adrese: Kutlíkova 17, Bratislava, č. dv. 806 (8. poschodie),

- v listinnej forme tak, aby žiadosť o hlasovanie mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky bola doručená na adresu Mestská časť Bratislava-Petržalka, Kutlíkova 17, 851 02 Bratislava, najneskôr v posledný pracovný deň pred konaním volieb (do 29. 9. 2023) v úradných hodinách <https://www.petrzalka.sk/uradnehodiny/>.

Žiadosť musí obsahovať nasledovné údaje o voličovi:

- meno a priezvisko, ■ dátum narodenia, ■ adresu trvalého pobytu (obec, ulica, číslo domu, poschodie), ■ kontaktné telefónne číslo.

Volič môže požiadať o hlasovanie do prenosnej volebnej schránky aj v deň konania volieb. Žiadosť musí byť v takom prípade adresovaná v okrskovej volebnej komisii, v ktorej územnom obvode má volič trvalý pobyt, a ktorá ako jediná je oprávnená hlasovanie zabezpečiť.

Obyvatelia MČ Bratislava-Petržalka si môžu overiť prislušnosť k okrskovej volebnej komisii, a zároveň získať telefonický kontakt nasledovne: telefonicky, v deň konania volieb (30. 9. 2023) od 07:00 hod. do 22:00 hod. na telefónnych číslach 02/68 288 913, 02/68 288 822 alebo na webovej stránke VOLBY.PETRZALKA.SK. Tu nájdete aj kompletný zoznam 95 volebných okrskov. (mh, pn)

MINCE VÝKUP
0902 168 083
www.HORINKA.sk

Ďalšie lokality pod PAAS

„Regulované parkovanie PAAS spustíme v Petržalke na Dvoroch V, VI a v lokalite Šustekova dňa 25.9.2023. Po tomto dátume bude možné v čase regulácie v zóne parkovať už len s platnou parkovacou kartou PAAS alebo po úhrade hodinového parkovného,“ informoval magistrát na svojej facebookovej stránke.

Zóna Dvory V, VI a lokalita Šustekova bude spoplatnená v časech od 12:00 - 24:00 cez pracovné dni sadzbou 1 € / hodina, cez víkendy a sviat-

ky bezplatne. Viac informácií o zóne nájdete na: www.paas.sk/petrzalka.

Spolu so zavedením regulácie v zóne Dvory V, VI

a časti Šustekovej ulice dôjde zároveň k zmenám časov spoplatnenia v už spustenej zóne Dvory IV, kde bude od 25.9.2023 platiť rovnaký čas regulácie od 12:00 – 24:00. Tento čas bol zvolený spoločne s mestskou časťou aj na základe podnetov obyvateľiek a obyvateľov, s cieľom posilniť reguláciu vo večerných hodinách a zjednotiť časy spoplatnenia v Petržalke.

Parkovaciu kartu si môžete vybrať už teraz na www.paas.sk. Odporúčame zakúpiť si parkovaciu kartu v predstihu a v prípade, ak ju nepotrebu-

▲ Dnes sa ešte pred Šustekovou 1-7 na príjazdovej ceste pre zásobovanie parkuje, po zavedení PAAS to už možné nebude.

je používať pred 25.9.2023, je možné si pri registrácii zvoliť termín, odkedy vám karta začne platiť.

V prípade, že potrebujete

s registráciou pomôcť, k dispozícii je infolinka 0800 222 888 alebo klientské miesto na Lužnej 7. (pn)

foto: in

Nedostatok učiteľov pretrváva

Rovnako ako minulý rok chýbalo k 31. 8. 2023 v petržalských základných školách 37 pedagogických zamestnancov.

Konkrétne 9 učiteľov I. stupňa (minulý rok 10), 16 vychovávateľov (minulý rok 21) a 12 učiteľov druhého stupňa (minulý rok 6) pre predmety nemecký jazyk, anglický jazyk, fyzika, informatika, slovenský jazyk, matematika. Tento rok chýbalo aj 6 odborných zamestnancov (minulý rok dvaja).

Z nepedagogického personálu v ZŠ chýbalo k 31.8. jeden kuchár a 4 pomocné sily v kuchyni.

V materských školách chýbalo 15 učiteľov, 6 kuchárov, 3 upratovačky.

„Tieto počty sa však menia,

keďže každý deň prebiehajú pracovné pohovory,“ uviedla hovorkyňa Petržalky s tým, že všetci riaditelia ZŠ zabezpečili začiatok školského roka tak, aby bol bezproblémový a tiež žiadna MŠ nie je v situácii, ktorá by ohrozila jej prevádzku.

V zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti Petržalka je 11 základných a 27 materských škôl. V ZŠ pôsobí cca 730 pedagogických zamestnancov, v MŠ cca 310.

Najväčší výdavok – náklady na bývanie

Chýbajúci zamestnanci

v školách sú problémom na celom Slovensku, obzvlášť v Bratislavskom kraji. Prečo? Ich tabuľkové platy sú na celom Slovensku rovnaké, ale životné náklady na západe sú oveľa vyššie ako na východe. Navyše zárobok učiteľa v Bratislave nie je schopný konkurovať platu v iných povolaniach.

Tento rok analytici z Centra vzdelávacích analýz konštatovali, že je načase začať diskusiu o odmeňovaní učiteľov podľa regiónov, teda zvýšiť platy tým, ktorí pracujú v krajoch, kde sú vyššie životné náklady. Mesačné životné náklady jednotlivca v Bratislava, ktorý žije v podnájme, ovplyvňuje smerom nahor najmä vyššia cena nájmov. Petržalka sa tento fakt snaží riešiť už dnes. Pedagogickým zamestnancom z rôznych častí Slovenska poskytuje bývanie v obecných bytoch prednostne. Mestá, z ktorých pochádzajú zamestnanci bývajúci v nájomných bytoch: Prešov, Dolné Vestenice, Brezno, Horelica, Dudince, Kežmarok, Humenné, Giraltovce, Štós, Stropkov, Chminianske Jakubovany, Svrčinovec, Čertovica, Spišská Nová Ves, Zakamenné, Klin...

„Nájomné bývanie na Ul. Ondreja využíva aktuálne 9 zamestnancov, v novo zrekonštruovaných garžónkach na Medvedovej býva 13, na internáte na Vranovskej štyria,“ uviedla Mária Halašková.

„K novému školskému roku 2023/2024 má žiadosť zaevidovaných 12 nových pedagogických zamestnancov ZŠ, pre ktorých sa garžónky na Medvedovej pripravujú. Predpoklad prevzatia bytov zamestnancami je predbežne október 2023.“

Okrem toho do projektov Naučiť lepšie, odmeniť viac a Spolupracovať lepšie, odmeniť viac (130 eur k výplate v čistom) sa tento rok môže zapojiť 26 uchádzačov. Bezplatné jazykové kurzy môže využiť 50 záujemcov. (in)

CITROËN PAUŠÁL
JAZDITE IHNEĎ ZA 219 €*

CITROËN

CITROËN C3

BEZ AKONTÁCIE
VRÁTANE SERVISU
VRÁTANE POISTENIA

CITROËN odporúča TOTAL. Obnoviť vozidlo je lacnejšie. *Výdavky podľa priložených podmienok Citroën Paušál 83 546 v súlade s ustanoveniami ALD Automaatika Slovakia s.r.o. Mŕa spoločne s cenou CO₂, podľa MOP: 5,9/5,8 (1700 km x 120 - 124 g/km. Viac na www.citroen.sk

MOTOR PARTNER, Panónska cesta 22, 851 04 Bratislava-Petržalka

TRIV
BYTY - KANCELÁRIE - TREZORY - KLAVÍRE
ŠTAHOVANIE.sk
NÁKLADNÁ DOPRAVA
EXPORTNÉ BALENIE
SKLADOVANIE

0905 616 329
02/ 6542 2387

Objednávateľ: Slovenská národná strana, Šafárikovo nám. 3, 814 99 Bratislava, IČO: 00 677 639
Dodávateľ: NIVEL PLUS s.r.o., Ivanská cesta 2D, 821 04 Bratislava, IČO: 35712058

SPOLUČNE ZDVIHNEME DÔCHODKY

1 Andrej Danko

Volte **SNS č. 15**

Projekt pitných fontánok

Do konca roka by chcela samospráva namontovať až päťnásť pitných fontánok s označením MADE IN PETRŽALKA.

Aktuálne sú v prevádzke dve – na Gercenovej a na detskom ihrisku na Draždiaku. Ďalšie štyri – na Vavilovovej, Fedinovej, Ševčenkovej a Hanonovej by mali začať fungovať v najbližšom čase.

„Umiestňujeme ich prioritne v susedstve ihrísk a detských ihrísk,“ vyjadril sa Peter Slovák, vedúci oddelenia správy verejných priestranstiev petržalského miestneho úradu, ktoré projekt zastrešuje i realizuje. Nové fontánky sú namontované na odovzdávacích stanicích tepla spoločnosti Veolia.

„Čakáme ešte na inštaláciu systému, ktorým dokážu naši kolegovia z referátu informačných technológií fontánky na diaľku vypnúť – napríklad v prípade havárie. Systém bude tiež monitorovať spotrebu vody,“ upresňuje Slovák.

Všetky pitné fontánky – pôvodné aj tie nové – poskytnú občerstvenie od jari do jesene, vypínať by sa mali kvôli mrazom najneskôr v októbri.

(mh)
foto: MČ Petržalka

Dokážeme to aj bez plota?

Mestská časť chce na Gessayovej vyskúšať, či môžeme mať detské ihrisko neoplotené a zároveň na ňom zabezpečiť poriadok. Online diskusia obyvateľov k téme sa zúžila na výmenu názorov medzi psičkármi a nepsičkármi.

V Petržalke sa detské ihriská začali oplocovať približne v roku 2008, keď sa postupne redukoval pôvodný počet starých ihrísk zo 150

na 50. V snahe odlišiť ihriská v aktívnej správe od tých, ktoré išli postupne do útlmu, mestská časť začala detské ihriská oplocovať. Ďalším z dôvodov bol aj narastajúci počet psov na sídliskách.

Z celkového počtu 55 detských ihrísk v správe mestskej časti je tak dnes 54 oplotených. Výnimkou je vnútroblok Gessayova, kde chce Petržalka zachovať vizuálne otvorený priestor a prírodný vzhľad celého areálu. Ide však o frekventovanú lokalitu - v blízkosti sa nachádza základná, materská škola, workoutové ihrisko a okolité pozemky využívajú psičkári

na venčenie. Minulé leto tu samospráva zrevitalizovala detské ihrisko, a aktuálne na mieste plota zavádza opatrenia na regulovanie pohybu psov.

Psičkári budú mať v rámci vnútrobloku k dispozícii vyhradené miesto, kde bude naďalej voľný pohyb psov umožnený. Na reguláciu dohliadne Mestská polícia.

Psičkári vs. Nepsičkári

„Oplotené petržalské ihriská nám závidia všetky mamičky, ktoré k nám prídu na návštevu. Nejde len o neporiadok po psoch, ale ten plot je často aj psychologická

bariéra pre popíjajúcich spoluobčanov alebo partie pubertiarov, po ktorých zostávajú rozbité fľaše a ohorky od cigariet. S malým dieťaťom sa tiež cítim bezpečne, viem, že nemá kam odbehnúť,“ napísala jedna z obyvateľiek v diskusii na facebookovej stránke samosprávy. Ďalší diskutujúci komentovali „značkovanie“ herných prvkov psami, psičkári sa zase ohradzovali, že sa im ukrája z verejného priestoru. V tomto kontexte bola zaujímavá reakcia samosprávy. „V úprave rozpočtu na rok 2023 bolo vyčlenených 25 000 EUR na vybudovanie nového výbehu na Budatínskej ulici a rovnako tak 25 000 EUR na obnovu existujúceho výbehu na Holíčskej ulici. O výbehu pre psov sme rokovali s obyvateľmi a obyvateľkami aj na Rovniankovej, jeho vybudovanie však bolo rázne odmietnuté.“

Tento pilotný projekt potrebuje čas, aby sa ukázalo, či dokážeme vedľa seba fungovať aj bez plotov. Obyvatelia Gessayovej, dajte vedieť, či sa to darí.

(mh, pn)

foto: MČ Petržalka

Biovrecká

si vyzdvihnú aj v Petržalke

Každá domácnosť má nárok na dva bezplatné balíčky, teda 50 kompostovateľných vreciek. V stánkoch OLO budú v septembri k dispozícii aj náhradné zberné košíky. Kde ich nájdete?

Zapojené petržalské domácnosti nemali donedávna možnosť vyzdvihnúť si biovrecká vo svojej mestskej časti.

„Vzhľadom na veľkosť mestskej časti i naše časové a ľudské kapacity nebolo

možné pristúpiť k dodatočnej distribúcii v priestoroch nášho úradu. O to viac nás teší takáto forma spolupráce so spoločnosťou OLO,“ hovorí Dávid Pavlík z referátu komunikácie miestneho úradu.

DISTRIBUČNÉ MIESTA POČAS SEPTEMBRA:

Trhovisko Mlynarovičova – 9. 9. od 8:00 do 14:00

Sinečnice Market – 7. 9. a 12. 9. od 13:00 do 17:00

Ovsištské námestie (zastávka MHD) – 13. 9. od 13:00 do 17:00

Farského (zastávka MHD) – 14. 9. od 13:00 do 17:00

OC Galéria (vstup z parkoviska) – 16. 9. od 8:00 do 14:00, 19. 9. od 13:00 do 17:00

Technopol (pri fontáne) – 20. 9. od 13:00 do 17:00

pred Kauflandom (Janotárová cesta 30) – 21. 9. a 28. 9. od 13:00 do 17:00, 30. 9. od 8:00 do 14:00

pred OC Danubia – 23. 9. od 8:00 do 14:00, 26. 9. od 13:00 do 17:00

Nobelovo nám. (park pri Bille) – 27. 9. od 13:00 do 17:00

Tímy OLO, a.s. budú mať k dispozícii aj náhradné košíky pre tých, ktorým sa pôvodný zlomil. Prevzatie stačí potvrdiť podpisom. Na podpisový hárok preberateľ doplní adresu domácnosti, mestskú časť a dátum prevzatia.

Zber pre KOLO

Na stanoviskách bude zároveň prebiehať aj zber vecí pre bratislavské centrum opätovného použitia KOLO. Je určený len pre menšie predmety. Väčšie, ako napríklad nábytok, je možné odovzdať do skladu na Starej Vajnorskej 17 (utorok – piatok: 10:00 – 18:00, víkend: 10:00 – 17:00).

(mh)
foto: OLO

„Kedysi som fotil pre seba a občas premýšľam, prečo vlastne? Bola to vášeň, až posadnutosť, zobrať fotoaparát a fotiť a fotiť...“ hovorí Juraj Bartoš (79), jeden z prvých fotografov novej Petržalky. „Nepremýšľal som vtedy nad tým, že čas fotkám pridá na váhe, dozrejú, banálne veci budú zrazu významnejšie, pretože v kontexte času prehovorí o dobe, v ktorej sme žili.“

Juraj Bartoš: Dnes fotím pre tých, ktorí sa ešte nenarodili

nemyslelo. Chodníky neboli, ale namaľované priechody pre chodcov už áno.“

Na sklonku roka sa manželom narodila dcéra Nina, so susedmi si vypo-máhali, neraz sa vzájomne pozývali na obed. S deťmi sa chodievali hrať na Dostihovú dráhu, chvíľu totiž trvalo, kým pribudli detské ihriská. V lete zas na Draždiak, ktorý bol istým spôsobom krajší ako dnes, di-vokejší. „Kúsok z Draždiaka je v každom petržalskom pa-neláku,“ hovorí poeticky Juraj Bartoš a naráža na fakt, že štrk ťažili kvôli panelárni.

Prvý 'Novopetržalčan'

Juraj Bartoš sa s manželkou Katkou sťahovali do prvého petržalského paneláku na Romanovej (Togliattihu) v auguste 1977. „Chodievali sme sledovať ako pribúda-jú poschodia,“ spomína. Na nové bývanie sa tešili, hoci presťahovať sa z Pražskej od rodičov na nedokončené síd-lisko bol trochu šok. „Keď sme sa nastahovali, mali sme ešte výhľad na krásne polia, kde chodili srnky. Okolo domu však bolo veľa blata, hlavné komunikácie pre autá boli hotové, ale na ľudí sa veľmi

„V jednom paneláku, na prvom poschodí v nejakom byte zriadili dočasnú drogé-

„Niekedy aj najbanálnejšia fotografia v sebe uchováva dôležitú informáciu o dobe a „prifarbovanie“ vôbec nepotrebuje.“

riu. Neskôr na zastávke pred Technopolom pribudol malý trh, kde sa dala kúpiť čerstvá zelenina, ovocie, samozrejme vznikla aj krčma. Meteor, ktorý existuje dodnes. Neďaleko nás sme mali obchod

s domácimi potrebami, to bol najobľúbenejší obchod našich detí, hneď po papiernictve. Dnes už mi tak pamäť neslúži, ale vtedy som mal Petržalku pochode-nú.“

S fotoaparátom v ruke absolvoval nekonečné prechádzky. Väčšinou sám. „Manželka so mnou nerada chodila. Všetko ma zaujímalo, všetko som fotil, takže cesta, ktorá by normálne trvala 20 minút, sa so mnou natiahla aj na dve hodiny,“ smeje sa, že ísť na prechádzku bez fotoaparátu preňho nemalo význam.

➤ Prvý máj. „Oslovili ma policajti s príkazom, aby som už nefotil, ale film mi našťastie nezobrali. Aj preto sa uchovali tieto zábery. Určite to bude te posielal na Západ, znela ich výhrada. Táto spontánna zábava totiž príliš nekorešponďovala s doobedňajšou oficiálnou akciou,“ spomína Juraj Bartoš. Vyfotil vtedy asi osem filmov a ľutoval, že nemá ďalšie. „Čo by som vtedy dal za digitálny fotoaparát...“

Otvorejší k objektívu

Fotografiu vyštudoval na ŠUP-ke v Bratislave a venoval sa jej celý život. Keď sa sťahoval do Petržalky, pracoval ako fotograf pre urologickú kliniku. „Robil som užitočné fotografie. Dokumentoval som napríklad prvú transplantáciu obličky a mal som dobrý pocit, že vďaka mojim fotkám sa študenti a lekári lepšie zorientujú.“

Prácu však nemal každý deň, a tak stíhal fotiť aj pre vtedajšie módne časopisy. A napokon tu bola jeho vášeň pre dokumentárnu fotografiu, ktorú oceňujeme teraz po desiatkach rokov.

Vtedy ste zriedkavo videli niekoho prechádzať sa a fotiť na sídlisku, ale ľudia sa v tej dobe foteniu nebránili. „Na-

opak, ochotne aj zapožovali. Dokonca, keď som zaklopal niekomu na dvere, že si ich chcem nafotiť, ako žijú, otvorili, pozvali ma dnu, tešili sa, že ich fotím.“

Dnes má fotoaparát každý, ale ľudia sú voči foteniu, paradoxne, ostražitejší. „Hoci aj stojím obďaleč, často prídu za mnou a žiadajú, aby som ich fotky vymazal,“ konštatuje fotograf.

Prečo je to tak? Juraj Bartoš krčí plecami: „Asi nechcú byť zverejňovaní...“

Poklady v negatívoch

Pán fotograf ma prekvapí, keď skonštatuje, že jeho galériou, - jeho výstavným priestorom, - je aktuálne Facebook a Instagram. „Keď som mal nejakú výstavu, aj

▲ Ľudia „voľne pohodení“ na deke pred domom alebo sediaci na schodoch. To sa dnes už nevidí. Už sme organizovaní na detských ihriskách alebo v prevádzkach.

v Národnej galérii, ľudia prišli na vernisáž, čo je zavesené si ani veľmi nevšimli, skôr tie pagáče a víno, navzájom sa rozprávali, a potom, počas trvania výstavy, prišlo pár desiatok ľudí a koniec,“ vysvetľuje. „Ale ak dám na Facebook fotku, o pár hodín už reagujú ľudia, často aj z rôznych kútov sveta. Mám pocit väčšej interakcie ako na klasickej výstave.“

Hovorí, že má doma stovky negatívov, z ktorých nikdy fotografie nespravil. Vyvolal len film, postríhal po šiestich poličkách, zabalil do jemného papiera, zalepil, napísal, čo na nich je a odložil. „Teraz po 30 rokoch dám do skenera film, a prvý raz odvtedy vidím vlastnú fotku. To je taký zážitok!“

Z cyklu Deti v Petržalke.

◀ „Vonku boli samé, ja som ich fotil, oni pózovali, neviem či by dnes mohli len tak spontánne vzniknúť takéto fotografie,“ zamyslí sa Juraj Bartoš, hoci dodáva, že aj dnes stretáva rodičov, ktorí dokážu oceniť momentky svojich detí. „Nedávno som fotil malé dievčatko v kaviarni, rodičia si to všimli a z fotiek boli nadšení. Ale pár dní predtým v Starej tržnici som sa opýtal mamičky, či si môžem nafotiť jej deti a dostal som striktné 'nie'“

Priznáva, že sám seba dokáže prekvapiť. „Často si poviem, že je výborná. Nejde ani tak o to, ako som to odfotil, ale čo je na nej. Nejde mi o nejakú kompozíciu, protisvetlo, veľké umenie...“ Niekedy aj najbanálnejšia fotografia v sebe uchováva dôležitú informáciu o dobe a to „prifarbovanie“ vôbec nepotrebuje,“

konštatuje fotograf, ktorý má rád staré fotografie, lebo mu poskytujú informáciu o atmosfére a dobe, ktorú nezažil. Aj preto dodnes vyrába do ulíc a fotí. „Svoje aktuálne fotografie dnes neviem ohodnotiť. To za mňa urobí až ďalšia generácia,“ je presvedčený Juraj Bartoš. (in) foto: Ivett Puskás, archív J. B.

Príďte na výstavu

Juraj Bartoš: Petržalka

Fotografie Juraja Bartoša z Petržalky v období rokov 1978 – 2005 si v septembri môžete pozrieť aj naživo. Výstava, ktorej kurátorom je Martin Kleibl, je súčasťou podujatí venovaných 50. výročiu založenia základného kameňa sídliska Petržalka. Vo výstavnej sieni CC Centra potrvá do 29. 9. 2023. Otvorená je od pondelka do piatka, od 10h do 18h.

VÝKLAD PROROCKEJ ČASŤI BIBLICKEJ KNIHY DANIEL

vždy o 18:00 hod. | Vstup voľný

- 20. 9. Svetové dejiny z Božej perspektívy
- 27. 9. Znepokojivý pohľad na budúcnosť, ktorá je už minulosťou
- 4. 10. Modlitba v ťažkých časoch
- 11. 10. Upokojenie v ťažkých časoch
- 18. 10. Kráľ juhu a kráľ severu
- 25. 10. Záverečné slová z exílu

Prednáša: Mgr. Pavel Moudrý

Voľne pokračovanie „Príbehov z exílu“ – fantastický svet Danielových vídení. Akým spôsobom tieto Božie zjavenia môžu oslaviť nás, v dnešnej dobe?

Wolkrova 4 | Bratislava – Petržalka (v zasadačke na prízemí) Informácie: 0907 630 349 bratislava.dotknisaneba.sk

TVOJA PRÁCA S PERSPEKTÍVOU

zjazdovka | lanovka
reštaurácia
upratovanie | pokladňa

Prihlás sa online!

STUHLECK

www.stuhleck.at

GRAFIKY
PRINTY A UMENIE
VYBAVTE RÝCHLO DARCEK, KTORÝ POTESÍ.
ARTATTACKSHOP.SK

ZUBNÁ AMBULANCIA
AMBULANCIA
STOMATOCHIRURGIE
A IMPLANTOLÓGIE
ZUBNÁ POHOTOVOŠŤ

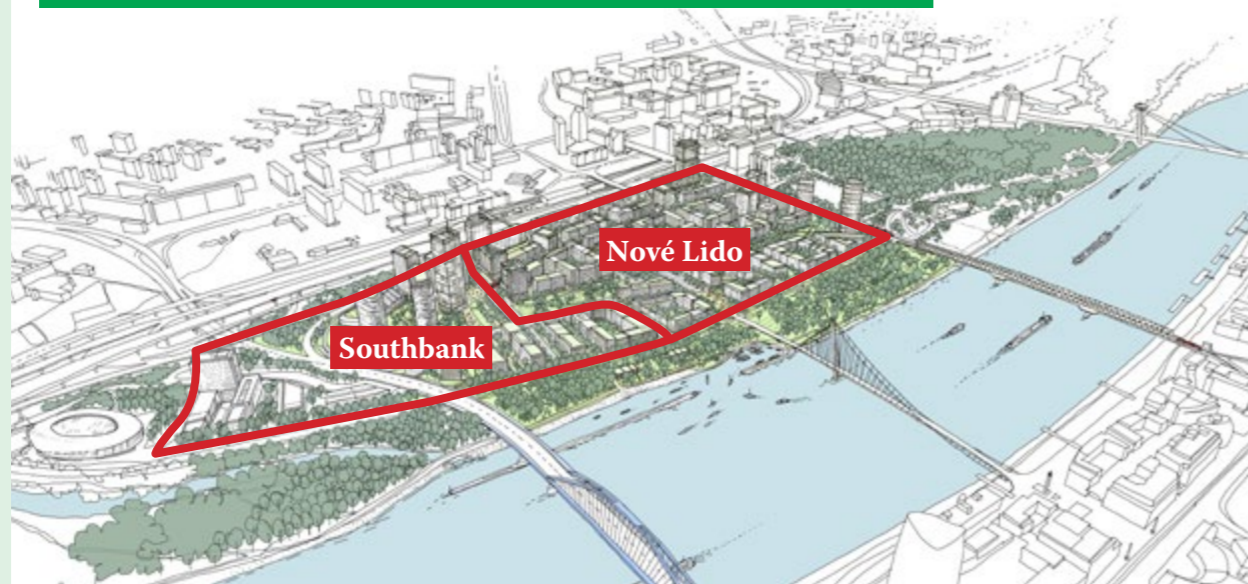
oznamuje zmenu pracovnej doby od 15-21h

OŠETRÍME KAŽDÉHO, KTO NÁM ZAVOLÁ

0905662407

STROMOVÁ 16, BA KRAMÁRE

Obojbrežné centrum mesta nie je novinka. Plánuje sa už roky

Ak si myslíte, že mesto chce zmeniť územný plán Bratislavy na pravom brehu Dunaja oproti Eurovea kvôli tomu, aby sa tam mohla začať výstavba, vedzte, že s tou už ráta aj ten aktuálny. Celomestské centrum Petržalka (CMC), dnes známe skôr ako Nové Lido, je v pláne už niekoľko desaťročí. Tak prečo je nutné aktualizovať územný plán?

Mesto začiatkom augusta zorganizovalo verejnú prezentáciu týkajúcu sa Zmien a doplnkov 10 (ZaD 10) Územného plánu hlavného mesta SR Bratislavy. Týka sa územia medzi Starým mostom, Einsteinovou ulicou a Prístavným mostom. Časť územia od Starého mosta tvorí Nové Lido od JTRE,

okolo mosta Apollo je v pláne Southbank od Penta Real Estate. Vzniknúť tu má nová mestská štvrť s nábrežným parkom pri rieke.

Čo je na tomto území aktuálne dnes? Keď idete z Petržalky po hrádzi a pred Starým mostom sa pozriete napravo, vidíte les v záplavovom území. V prvom okamihu máte

pocit, že je taký hustý, že sa k Dunaju ani nedostanete. Ľudia si však cestu nájdu, je tu množstvo širších či užších chodníčkov, ktoré medzi Starým mostom a Apollom vedú až k rieke. Nájdete tu niekoľko divokých ohnísk, štúdia športovo-rekreačnej zóny Lido však neklame, keď tvrdí, že územie je dnes pre-

važne zanedbaným zeleným priestorom. Previezli sme sa tade na bicykli. Poskytuje nové, neopozerané pohľady na Bratislavu, večer to môže byť zážitok, ale zrejme málokto sa naň odváži. Aj cez deň sme tu stretli len pár osamotených ľudí, v hustom lese tak nemáte príliš veľký pocit pohody. Dunaj je neprístupný, nie sú tu miesta, kde by ste si radi posedeli, lodenice sú oddelené plotom.

Podľa štúdie v budúcnosti nebudú vytvárať uzatvorený areál oplotený po celom obvode. „Budú otvorené v smere k rieke a ich umiestnenie bude v maximálnej možnej miere umožňovať prístup verejnosti k Dunaju,“ citujeme štúdiu, na ktorej spolupracovali aj samotní vodáci. Podľa nej sa odstránia lomové kamene na brehu, za plážou vznikne neformálny organický mestský park.

DNES
Podľa štúdie športovo-rekreačnej zóny Lido sa zrušia brehy plné lomového kameňa a nahradia štrkovou plážou s prirodzeným prístupom do vody. Za plážou vznikne neformálny organický mestský park.

Čo môže a robí magistrát

Mnohí by na území CMC chceli vidieť maximálne park. Problém je, že hoci tam mesto vlastní nejaké pozemky, väčšinu majú developeri, ktorí ich kupovali ako stavebné a už 15 rokov na nich pripravujú výstavbu podľa platného územného plánu. Nie je

súkromný prístav pre jachty ani náhodou nehrozí,“ vyjadril sa primátor Matúš Vallo k téme CMC na svojej facebookovej stránke.

Nalavo od hrádz je bývalý priemyselný areál. Hneď pri Einsteinovej funguje spoločnosť, ktorá recykluje drevný odpad, nájdete tu parkovisko, ktoré si prenajíma mestská časť kvôli vrakom a odtiahnutým vozidlám, autoservis, pred rokom otvorenú komunitnú záhradu a lesnú škôlku developera, ale aj Elyzejský lesík. „Elyzejský lesík je vo vlastníctve developera a leží v ploche, ktorá podľa zmien a doplnkov územného plánu bude parkom. Ak dendrológia preukáže, že sú v ňom naozaj hodnotné stromy, bude sa môcť zakomponovať do tohto parku,“ uviedol v príspevku primátor.

Centrálny park zostáva v pôvodnej polohe podľa platného územného plánu, bulvár sa v ZaD 10 posúva na sever. Bulvár s električkou v šírke okolo 30 metrov, by mal mať aleje stromov, cyklotrasu a, samozrejme, priestor pre chodcov. Verejná doprava počítá v území okrem električky aj s trolejbusovými traťami a autobusovými zastávkami.

DNES

v možnostiach mesta odkúpiť ich spolu s náhradou investícií, ktoré už do projektu developeri vložili. Je však v možnostiach magistrátu upraviť územný plán na svoj obraz. A podľa primátora Matúša Valla, to aj urobili: „Navrhované zmeny ho (CMC, pozn. red.) urobia oproti súčasne platnému územnému plánu lepším - s lepším prepojením na verejnú dopravu, s väčším podielom zelene, so zachovaním vodáckej komunity a najmä v súlade s modernými princípmi mesta,“ uviedol vo svojom vyjadrení. „Už dnes platný územný plán aj územný plán zóny umožňujú developerom zastavať celé územie ohraničené petržalskou hrádzou, Einsteinovou, Starým mostom a Prístavným mostom. Mesto v súčasnosti pristupuje iba k zmene priestorového usporiadania zástavby v tejto časti, verejnosti známej ako Nové Lido. Oproti súčasne platnému stavu práveže navýšujeme plochy zelene, konkrétne o 32 600 m², čo je nárast o 35,5 %.“

Za návrh zmien sa postavil aj hlavný architekt mesta Bratislava Juraj Šujan. „Predkladaný návrh je z môjho pohľadu v plnom súlade s princípmi

rozvoja kompaktného, polycentrického a funkčne zmiešaného mesta,“ uviedol vo videoprezentácii k Zmenám a doplnkom 10, ktorú nájdete na stránke bratislava.sk.

Z histórie prepojenia brehov

Pravý breh Dunaja oproti Eurovea by mohol byť rovnoprávnou časťou celomestského centra mesta. Už by to nebola Bratislava na jednej strane a Petržalka na druhej strane rieky. Vzniknúť by

mohlo obojbrežné centrum.

Miroslava Argalášová, architektka zo spoločnosti Compass, čo sú spracovatelia Zmien a Doplnkov 10, vo videoprezentácii uvádza, že touto témou sa zaoberajú odborníci od 2. polovice 20. storočia.

„Zaoberali sa tým už v Slovenskej urbanistickej škole... Tieto idey sa premietli aj do riešenia južného obvodu mesta Bratislavy v roku 1966,“ uviedla s tým, že na to nadviazal Stavoprojekt na

začiatku 70-tych rokov vo finálnej urbanistickej koncepcii Petržalky. „Výstavba na tomto území bola naplánovaná aj v Smernom územnom pláne Bratislavy, ktorý platil do roku 2007.“

Z roku 2006 máme pre toto územie aj územný plán zóny. Lenže odvtedy prešli roky, dokumentáciu bolo potrebné aktualizovať. V roku 2016 došlo k prerokovaniu novej urbanistickej štúdie, ktorá spustila nový proces spracovania zmien a doplnkov.

„Dnes nám ide len o to, aby táto štvrť reflektovala moderné prístupy k urbanizmu a prepojenie s ostatnými časťami mesta. Iba z tohto dôvodu teda mesto pristupuje k zmene územného plánu - zmodernizovať urbanizmus zóny, vytvoríť lepšie prepojenia pre peších medzi oboma budúcimi centrami mesta lávkou, no tiež dosiahnuť potrebnú kompaktnosť vo výstavbe,“ uviedol na Facebooku primátor Matúš Vallo. „Zároveň tieto developeri, podobne ako ostatní developeri, ktorí vlastní iné pozemky a ktorým sa umožní viac bytovej výstavby, poskytnú mestu bezodplatne nájomné byty a tie rozšíria fond cenovo dostupnejšieho mestského nájomného bývania. V tomto konkrétnom prípade pôjde o cca 100 bytov.“ (in)

Vizualizácie a foto: JTRE, Marian Dekan ■

Čo sa v územnom pláne mení?

■ **Podľa architekta Juraja Benetina je v aktuálnom územnom pláne navrhnuté mimobežné námestie oproti Námestiu M. R. Štefánika.**

Návrh novej polohy centrálného námestia v jadre územia oproti námestiu M. R. Štefánika a Národnému divadlu v zóne Pribinova spolu s navrhovaným peším mostom prepája hlavné verejné priestory Nového Lida s ľavobrežným novým centrom.

■ **Aktuálne je v pláne obtokový kanál v inundačnom území (počas povodní zaplavované vodou, pozn. red.), ktorý do značnej miery likviduje biotop lužných lesov. „Kvôli tomu sa v dnešnom územnom pláne nepočíta s rozvojom vodáckych športov v území.“**

„Po zmenách sa zelený charakter zachová, pribudne pláž, zachovanie vodáckych športov vrátane lodeníc. Zrušia sa brehy plné lomového kameňa, nahradia štrkovou plážou s prirodzeným prístupom do vody, zachovanie lodeníc a maximálneho množstva zelene,“ uvádza Benetin.

■ **Do územia nie je v súčasnosti zavedená električka, čiže nosný systém MHD. To je potrebné upraviť.**

„Možný rozvoj električkového okruhu ďalej na východ a doplnenie nosného dopravného systému o zapojenie železnice.“ Pri Einsteinovej ulici by mal vzniknúť TIO.

■ **Zeleň vo vnútornom prostredí. „Aktuálny územný plán navrhuje v tomto prostredí 90-tisíc m² mestskej zelene, v zmenách a doplnkoch je navýšené toto číslo na takmer 125-tisíc m², čo je 35-percentný nárast.“**

■ **Pokiaľ ide o intenzitu využitia územia, návrh počítá s navýšením o cca 30 percent. Minimálne (o 5 percent) sa zväčšuje plocha zastavateľných území. Index podlažných plôch má priemernú hodnotu 2,3 IPP. Pre porovnanie - Jakubák má 2,6 IPP, Chalúpkova 3,9, Pribinova 3,6 IPP, Petržalka 1,7 IPP. Benetin návrh považuje „za primeraný a potrebný pre rozvoj efektívneho kompaktného využívaného centra mesta.“**

■ **Kompaktné blokové mesto. Návrh obsahuje zvýšenie indexu IZP, ktorý „umožňuje vytvoriť nižšiu priemernú podlažnosť a vyššiu zastavanú plochu, užšie ulice, kompaktné verejné priestory, a tým vytvoriť protiklad k výškovému zástavbe vo väčšine územia Lida oproti downtownu.“**

Pripomienky k ZaD 10 možno poslať do 15.9.2023. Štandardnú 30-dňovú lehotu mesto predžilo o viac ako dva mesiace.

PRÍBEH DRUHÝ Krajná garáž čaká, kedy sa zrúti spoločný múr

► Pokračovanie zo strany 1

„Som psychicky na dne, zúfalá, bezmocná, chcem predat garáž aj auto,“ hovorí Marta P., ktorá vlastní garáž na Námestí hraničiarov 8 A/B a už štyri roky, odkedy garáž kúpila, sa snaží dohľadať vlastníka terasy. Bez úspechu. „Garáž som kúpila v lete 2019, nepršalo, a keď mi predchádzajúca majiteľka povedala, že do nej občas zateká, netušila som, že pri daždi sa voda doslova leje po stene,“ hovorí a ukazuje mi svojpomocne vyrobený odvod dažďovej vody z terasy, ktorý urobil ešte predchádzajúci nájomník. Nestačí. Voda z terasy, ktorá je strechou viacerých garáží ide nevedno kade a pomaly rozkladá už dnes popraskaný krajný múr, ktorý je spoločný pre všetky garáže. „Zateká zbokú, akoby sa voda z celej terasy zbierala spádom, nemá odtok, a tak ide cez špáry. Statika je porušená, múr sa skôr či neskôr zvalí.“

Pani Marta (70) robila šepkárku v divadle, kým pracovala, mala na opravy. Posunula

elektrinu, napriek tomu ju nepoužíva, pretože keď prší, stena je celá mokrá a ona má strach. Vymenila garážovú bránu, pretože pôvodná začala vlhkosťou padať a nedala sa otvoriť. Nie je jediná, ktorá zalátala časť terasy asfaltovým kobercom. Dala spraviť podhlady, vymurovať bočnú stenu, osadila zábrany, aby ju ľudia neničili stenu opieraním starého nábytku. Opravy ju stáli takmer 8-tisíc eur. Bez efektu. Odkedy má problémy s očami a musela prestať pracovať, už na ďalšie financie nemá. „Písala som petržalskej samospráve, na magistrát, na Bytové družstvo, Bytový podnik v snahe dopátrať sa vlastníka. Snažila som sa sem dostať súdnych statikov, ktorí ma odmietli, keďže problém terás poznajú. Poistovňa mi povedala, že je tam skrytá technická záhada, voda nemá kade vytekať a poradil mi: Dajte auto preč, pretože to je časovaná bomba!“

Pani Marta sa pýta, či má ona ako fyzická osoba zis-

Svojpomocne vyrobený odvod dažďovej vody z terasy.

Pani Marta dala spraviť podhlady, vymurovať bočnú stenu, osadila zábrany, aby ju ľudia neničili stenu opieraním starého nábytku.

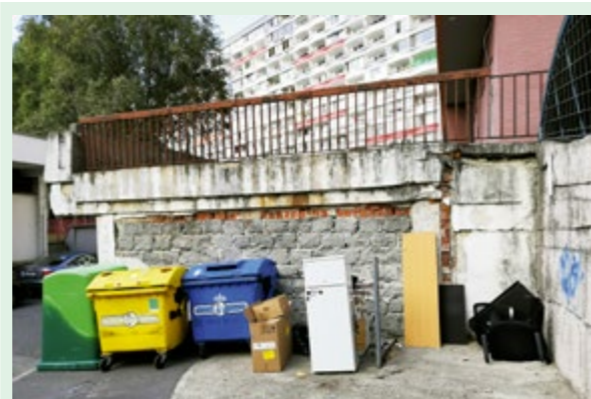

ťovať majiteľa terasy, keď si s tým nevie rady ani magistrát ani samospráva. „Toto predsa nie je v silách jednotlivca,“ hovorí. V júni 2022 jej z magistrátu, ktorý je majiteľom pozemkov pod 53 garážami, v mene primátora na jej problém odpísali, že sa má obrátiť na stavebný úrad mestskej časti, ktorý vyvze aktuálneho vlastníka k náprave. Stavebný úrad Petržalka reagoval, že nemôže konať, pretože nepozná vlastníka.

Magistrát ju v jednom z mejlov informoval, že pochôdznu terasu na Námestí hraničiarov 2-8 identifikovali pre vlastníka - Slovenský

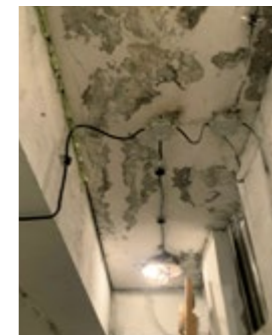
energetický podnik na Hranickej (tento štátny podnik už neexistuje) a celá stavba bola realizovaná pre viacerých vlastníkov, kde majoritným je Elektrovod Bratislava na Čulenovej (Táto spoločnosť už niekoľkokrát zmenila meno a už aj sídlo). Obyvatelka sa k vlastníkovi terasy, ktorá je strechou jej garáže, teda zrejme nedopátra. Aký ďalší postup jej odporúča mesto? O reakciu sme požiadali hovorcu magistrátu Petra Bublu. „Mesto sa tejto téme inten-

zívne venuje a hľadá riešenia, ktoré by vyhovovali všetkým zúčastneným. Hlavným dôvodom dnešnej situácie je nejednoznačné vlastníctvo terás. Kým nedôjde k určeniu vlastníka terasy, nie je možné pohnúť sa ďalej. V prípade vysporiadania nevysporiadaných terás ide o zdĺhavý proces prevodu pod aktuálnych vlastníkov bytov v nehnuteľnosti spojenej s terasou, aby prešla pod vlastníkov bytovky. Musia byť ale súčinní všetci vlastníci bytov,“ napísal nám.

▲ Opravy za takmer 8-tisíc eur sú málo platné, zateká stále.

PRÍBEH TRETÍ Zatekajúci sklad prevádzky, ktorý nemá zmysel rekonštruovať

Nepovedali by ste, že pod terasou Rovniankova je takýto tunel. Zrejme to nedochádza ani po nej jazdiacim autám, kvôli ktorým cez terasu zateká do skladov prevádzok.

V rozpočte na rok 2012 na opravy svojich terás a schodísk Petržalka vyčlenila sumu 137-tisíc eur. Jednu z nich bola aj terasa Rovniankova 13 a 15, kde opravila povrch, priečelia a zábradlia. Terasa vyzerá na prvý pohľad v dobrom stave. Samospráva však roky nestrážila autá, ktoré po nej jazdia do prevádzok, a aj kvôli nim na mnohých miestach cez terasu opäť zateká do skladov. V jednej z prevádzok sme sa boli pozrieť. „Terasy nie sú stavané na to, aby po nich jazdili autá,“ hovorí Viliam Vizváry z Papiernictva u Milky na Rovniankovej 15. „Pozrite sa na môj sklad, zatečené steny, strop, káble aj svetlo som musel presunúť, aby sa nedostávali do kontaktu s vodou. Keď prší, idem do roboty so strachom rozsvietiť. Hlavný istič mi už raz vyhorel.“

Viliam Vizváry chce priestory predať, ak však príde kupec a vidí, v akom stave je sklad, odradí ho to. Darmo by zrekonštruoval priestory,

keď príčina pretrváva. A tak len bezmocne čaká, kedy začnú praskať panely.

„Ani zásobovacia chodba na tom nie je o nič lepšie. Vetrák na terase je poškodený, odkedy doň narazil motorkár, nikto ho nedal do poriadku, voda cezeň steká dolu, omietka mi padá na auto.“ Viliam Vizváry má ťažké srdce na zásobovacie autá, ktoré neodradili ani veľké kamene. Tie na začiatku terasy osadila. Tie majú mestská časť s cieľom zabrániť autám v prejazde. Dva z nich sú už posunuté, aby sa auto na terasu dostalo. „Väčšina prevádzok vozí tovar na

voziku alebo na rudle, keď to môže robiť neďaleká Sociálna výdajňa, prečo nie aj prevádzka vedľa nej?“ pýta sa.

Mestská časť nás ešte v máji informovala, že skaly sú len dočasným riešením. „Tým trvalým bude osadenie zábran typu Jersey, ide o typ betónových zábran. Terasa bude nimi, čo sa týka prevádzok vozidiel, trvalo uzavretá. Aj samotné statické posúdenie terasy hovorí o tom, že nie je vhodná na prejazdovanie vozidlami, možno s výnimkou technických služieb,“ vyjadril sa starosta Ján Hrčka. Pokračovanie na strane 12 ►

ESTD. 2002

Pizza Carla

PUB

Otvorili sme pre Vás novú pobočku

Pizza Carla Pub Ovsište

AKCIA
2+1
za 1€

Najkvalitnejšia
pizza v Bratislave

AKCIA
2+1
za 1€

Burgre, steaky,
lokálne špeciality

AKCIA
2+1
za 1€

Čapované
pivá Srijany

Živé prenosy

(Premier League, La liga, Liga majstrov ...)

Otvorené
Utorok - Nedel'a 11:00 - 23:00

Kde nás nájdete
Ovsištské námestie 1, Petržalka

pizzacarla.sk

...viac ako len pizza

**FÉROVÝ
AUTOSERVIS**

Panónska cesta 24
85104 Bratislava
Telefón: +421 917 459 966
+421 905 245 000

NAŠE SLUŽBY

- Kompletná servisná prehľadka vozidla
  - Kontrola vozidla pred kúpou
  - Priprava a vykonanie STK a emisnej kontroly
  - Výmena motorových olejov
  - Pneuservis
  - Test tlmičov a brzd
  - Výmena brzďovej a chladiacej kvapaliny
  - Výmena olejov manuálnych prevodoviek
  - Nastavenie geometrie vozidla
  - Údržba autoklimatizácie
  - Diagnostika elektroniky vozidla
  - Predaj a výmena akumulátorov
  - Mechanické opravy: rozvody, spojky, brzdy...
- Odborná montáž ťažných zariadení
  - Klampiarske a lakovnicke práce
  - AUTOSKLO – opravy a výmeny

EUROREPAR SERVIS A OPRAVY VŠETKÝCH ZNACIEK

Petržalka bola počas celej okupácie v tme

„Jeseň v roku 1938 bola teplá a slnečná. Kontrast čierňavy, tiahnucej sa k Petržalke. Približne o desiatej, 10. októbra, pochodovali po Viedenskej ceste od Bergu útvary nemeckých vojsk. Na oblohe burácali bombardovacie lietadlá,“ takto opisuje Jaroslav Gustafík vo svojej knihe Spomienky Staropetržalčana pripojenie Petržalky k Nemeckej ríši.

Spomína, ako v Petržalke po násilnej okupácii zavládol chaos. Stovky slovenských a českých rodín sa rýchlo sťahovali do vnútrozemia. Štátnych zamestnancov evakuoval štát. Tisíce ľudí sa náhlili preč, často nevediac, čo ich čaká. Ďalšie stovky rodín však boli odkázané žiť v okupovanej obci, lebo ich viazala pôda, dom alebo nemali kam ísť. Museli tu zostať žiť. Šesť a pol roka.

„Mal som vtedy 13 a býval som s rodičmi na samotnej

hranici s Rakúskom. Keď rákúske územie a petržalský chotár Nemci anektovali, pomenovali to na Ostmark,“ spomína na detstvo Jaroslav Gustafík, ktorého rodičia bývali v Petržalke od roku 1919.

Hneď v prvý deň začali platiť nové zákony a nariadenia. Kým bola Petržalka časťou ČSR, jej obyvatelia bez rozdielu národnosti nachádzali spoločensko-kultúrne vyžitie v Bratislave. Slovenskí, českí maďarskí i nemeckí študenti navštevovali v meste stredné

i vysoké školy v rodnom jazyku. Petržalskí roľníci a pestovatelia ovocia a zeleniny predávali na bratislavských trhoviskách. Stovky Petržalčanov chodilo do mesta za prácou. To pominulo.

Zrušili sa slovenské školy. „Ráno po okupácii sa začalo v celej škole učiť po nemecky,“ spomína na slovenskú meštianku na Jánošíkovej ulici. Prvý rok bol najťažší. V 5. triede meštianky bolo učivo už náročné. Riaditeľstvo nemeckej meštianky

◀ *Nemecké vojsko sa usadilo v opustených kasárňach na Zadunajskej ulici (za okupácie Adolf Hitlerstrasse) na Kopčianskej (Kittseestrasse), a v Ovsíšti (Habern).*

zriadilo pre žiakov inej ako nemeckej národnosti osobitné triedy. Po polroku však už museli tak dobre rozumieť a hovoriť po nemecky, že ich zlúčili s nemeckými triedami.

Zabúdali pri športe

Rozpätie počas okupácie poskytoval mladým šport. Predovšetkým futbal. „Nemeckých chlapcov bolo čoraz menej. Redli na frontoch. Tak sme sa na uvoľnené miesta dostávali my,“ spomína Jaroslav Guštafik. „Ako 16-ročný som začal hrať za SC Semperit (Matador), keďže som vo fabrike pracoval. V základnom družstve sme boli štyria Slováci, štyria Maďari, jeden Čech a iba dvaja petržalskí Nemci.“

Už ako mladý chlapec musel vstávať o štvrté, aby bol na piatu v práci. Každé bezdôvodné meškanie alebo absencia sa považovali za sabotáž a v lepšom prípade sa skončili vypočúvaním v práci, v horšom výsluchom na gestape. „V posledných rokoch vojny sa pracovalo v Semperite v podmienkach totálneho nasadenia, desať hodín denne. My, čo sme sa venovali športu, sme z práce išli hladní a unavení priamo na ihrisko.“

Okrem futbalu bola rozšírená cykloturistika. Na bicykli sa chodilo do práce, za obživou do susedných dedín. Aj na výlety. Bicykle neboli sprvu drahé. Po vypuknutí vojny sa to zmenilo – bicykle patrili do výstroja Wehrmachtu.

„Na bicykli sme spoznávali široké okolie, chodili k Neziaderskému jazeru, k termálnym bazénom do Edelstahlu, obdivovali sme vykopávky v Petroneli a Deutsch Altenburgu, loďou sa previezli do Hainburgu pod hrad Devín,

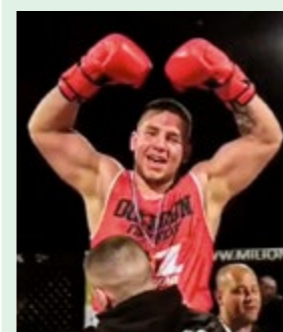
ktorý aj s obcou patrili do Nemecka, často sme zašli až na viedenské predmestia. V lete nás osviežovali vody Dunaja, Pečenského ramena, štrkových jazier a najmä kúpaliska Lida. V zime sme využívali zamrznuté vody petržalských ramiel a štrkovísk na korčuľovanie. Potomkovia starousadlíkov nemeckého pôvodu „metali“ tradične na pečenskom lade „die Scheibe“ – kotúč, bol to akýsi predchodca dnešného curlingu. Zimnú nudu sme vyplňali aj návštevou petržalského kina Eldorado.“

Ako na inej planéte

Medzi skromnými možnosťami spoločenského života patrilo korzovanie. „Boli to najkrajšie chvíle, jedny z mála, čo dokázali aspoň na chvíľu zahnať chmáry vojny. V nedeľu popoludní, lebo v týždni nebolo kedy, zaplňala mládež korzo,“ spomína Staropetržalčan. Viedlo od kajakového klubu pri zátoke Auspitz, popri Au Café až po Starý most. Promenáda bola paralelná s korzom na ľavom brehu Dunaja. „Bol tu však rozdiel: Tam plno svetla, reklamy, výklady, premávajúce sa električky. A okupovaná Petržalka ponorená do tmy.“ Nemci prikázali zatemnenie, takže kým v Bratislave sa svietilo, Petržalka tápala po tme. „Zatemnené okná, vypnuté osvetlenie. Ako na inej planéte.“ (pn)

Fotografie sú z knihy Jaroslav Gustafík Spomienky Staropetržalčana. Kniha vyšla vo vydavateľstve Marenčin PT.

„Paradoxne, odkedy som začal boxovať, môj zrak sa zlepšil. Pripúšťam, bez okuliarov je ťažšie boxovať, na druhej strane som si vybudoval štýl. Na moju váhu som nízky a mám zväčša vyšších súperov, tak sa na nich zvyšne tlačím, vtedy vidieť nemusím. Nútím ich boxovať podľa mojich podmienok,“ vysvetľuje študent športového gymnázia v Ružinove.

Prijemný vysmiaty chalan s vytetovaným Muhammadom Alim na predlaktí má už v 17-tich rokoch jasno v tom, akým smerom sa má uberať jeho život. „Od olympijského boxu do profesionálneho rin-

Škola a tri tréningy, to je môj deň

„Tréneri aj chalani sa ma občas pýtajú: Ako môžeš boxovať bez okuliarov so šiestimi dioptriami? Ale ja som zvyknutý. Zo svojej nevýhody som spravil výhodu,“ hovorí Petržalčan David Mundi (17), vicemajster Slovenska v ťažkej váhe v kategórii 17-18-ročných.

„hovorí a najpopulárnejšiemu bojovému športu na svete podriadil celú svoju existenciu. „Trénujem trikrát denne, päťkrát do týždňa. Ráno ma priviedol do Bratislavskej boxerne a ja už som neodíšiel. Pociť som, že pre tento šport som sa narodil.“

Stotinový šach

Jeho otec trénoval bojové športy ako hobby, strýko bol boxer. „Odmalička som bol

vedený k športu. Skúšal som futbal, karate no to ma nechytlo. Bol som taký malý, silnejší...“ spomína David Mundi. „Keď som mal 10 rokov, strýko ma priviedol do Bratislavskej boxerne a ja už som neodíšiel. Pociť som, že pre tento šport som sa narodil.“

David hovorí o dobrom kolektíve, kde spolu trénujú nováčikovia aj pokročilí. Tvrdí, že nikdy nie je neskoro box vyskúšať. „Nedávny profi majster sveta v ťažkej váhe Deontay Wilder začal trénovať až ako 20-ročný,“ hovorí mi ako pozvánku pre všetkých nerozhodnutých. Všímam si jeho zranenie

na kĺbe na ruke. Len mávne rukou. „Velakrát som mal zlomený nos, na obočí mám niekoľko štrichov, prasknuté rebro, o modrinách nehovorím...“ Aké má preňho box vlastne benefity?

„Od prvej chvíle, ako som si dal rukavice, som sa do boxu zamiloval. Keď sa mi v živote niečo deje alebo mám zlú náladu, idem na tréning a vraciam sa vymenený. Čistí mi hlavu, dáva sebavedomie a vieru, že veci zvládnem,“ hovorí a pokračuje, že boxer musí byť aj silný, aj atlét, aj stratég ako šachista. „Boxu sám pre seba hovorím stotinový šach. V šachu musíte tiež predvídať, čo spraví ten druhý, len v boxe máte na to len stotiny sekundy. Chce to sebavedomie - keby som bol neistý, nestihnem reagovať -, ale aj rozum. Keď mi niekto hovorí, že boxeri sú hlupáci, len sa smejem. Toto je šport pre inteligentných ľudí. Keď človek nevie rozmyšľať, nebude vyhrávať.“

Budúcnosť v profi ringu

David Mundi je vicemajster Slovenska za roky 2021 aj 2022. Na tohtoročných decembrových Majstrovstvách Slovenska chce vyhrať. „Všetkých v mojej váhe od 86 do 92 kilogramov v kategórii 17-18-ročných, som tento rok porazil, tak si verím,“ hovorí.

Predtým sa však predstaví ešte na galavečere bojových športov, ktorý usporadúva organizácia War Zone. V poradí šiesty turnaj sa bude konať 9. septembra v MMC na Karpatskej. Primárnym cieľom organizácie War Zone je pomôcť amatérskym bojovníkom dostať sa medzi profesionálov. Presne tam si svoju budúcnosť predstavuje aj David. „To má ešte čas, musím sa vyvíjať v olympijskom boxe a počkať, kým mi profi ring odporučia aj tréneri. Ale raz... by som chcel titul majstra sveta.“ (in)

foto: archív D. M.

ČISTENIE HROBOV Ing. Miroslav Greisiger
DOSEKÁVANIE PÍSM 0940 653 651
 Čistenie: Jednohrob 100€ 85€ Dvojhrob 150€ 130€
 Impregnácia ZDARMA Doprava ZDARMA Obhliadka ZDARMA
 Obnova písma (zlatá, strieborná, čierna, biela farba): 2€ 1,5€/znak
 Dosekávanie písma priamo na cintoríne Do 5 znakov 100€
 bez nutnosti demontáže pomníka: 6-11 znakov 160€
 12 a viac znakov 14€/znak
 0919 205 521
 www.greisiger.sk
 Ceny platia pri objednaní do 31.10.2023

ŽULOVÉ POMNÍKY už od 600€ vrátane nápisu!*
ŽULOVÉ KRYCIE DOSKY už od 600€ * *cena závisí od zvoleného materiálu (farby žuly)
Doprava a odvoz starého materiálu ZDARMA!!
 Renovácie hrobov, vázy a svietniky, tabuľky s menami, fotografie, obkladanie hrobov, krycie dosky
Do Dušičiek stíhame očistiť, obnoviť aj dosekať!

BRATISLAVSKÁ BOXERNA

SVETOVÉ NAJÚZNAVANEJŠÍ TRÉNING

BRATISLAVSKABOXERNA.SK

Instagram |

Joseph Addison	dodatočne pridal do pôdy semená	2. časť tajničky	Autor krížovky: Juraj Mitošinka	staro-grécky boh južného vetra	Eduard (dom.)	skratka závodného klubu	farbiaci prípravok na riasy (kozmet.)	rýchlo ostrihá, ošmyka (hovor.)	4. časť tajničky	Pomôcky: stoa, karí, Atala, shake, Agama	šachová figúrka	skratka okresného výboru	potajomky nazri (expr.)	vysekávajúme diatom	Pomôcky: mond, Notos, sapér, ama, urtít	3. časť tajničky	číslovanie listov v starých knihách	
EČV Dunajskej Stredy			nepremoč							taroková karta Irena (dom.)					značka kalifornia			
skratka okresného úradu			odkašľával označenie lietadiel Etiópie												ale, avšak oxid protaktinát			
Svetozár (dom.)						Svorad (dom.) citoslovce radosti						zatvoril zapínadlo poberaj sa						
zaručene, nepochybne					často tká strkala						mamlasi (hovor.) neolúp							
keď			poprace kolíček							neskrúti spriadam								
stará strelná zbraň				čestne, zásadovo zápal sliznice											skr. pre InterCity stiši			
Pomôcky: smľz, stéla, sabat, maskara	bola zamilovaná (pren.) vpiho							nejako vialo (bás.)						spinkaj prudký vzdušný vír				
telefonovala						donáša dnu hovorí nepravdu							stĺpová sieň sviatok u židov					
spočíta						zavádzajú dodávajú pôde hnojivo						rod tráv robí po vóli, volká					spôsobím zranenie	
Anna (dom.)				lačnosť grécky boh večnej mladosti						skratka doktora farmácie zodralo								
skratka pre letecké opravovne			mužské meno nesúlad (kníž.)								šitím obrubuje nástroj pri pluhu							
skr. Organizácie Spojených národov				zmordovať medený obor z Kréty											značka india máličko			
Pomôcky: Iduna, Talos, mao, Alarod	robí tetovanie pani (z franc.)							vyvretá hornina guľovitý mikrób							citoslovce údivu Bronislava (dom.)			
ženské meno							druh tanca stával sa sladkým							citoslovce brúčania chytala rukami				
Chateaubriandova novela						antický kamenný náhrobok ošípaná						vojsko (bás.) vytýčený smer					jedenkrát	
Jozef (dom.)					blaženosť znížený tón e						metrická stopa vyvolí si							
hoci, po česky			Serafin (dom.) vyspevuje la-la							spôsobuje trýzeň člen starého národa								
mäkká stupnica				parky kovová látka					vrch v Srbsku druh jaštera						skratka editora udieral nohami			
Pomôcky: foliácia, oak, broj, stafylokok	dub, po anglicky nočný dravý vták				nazývalo sa naviň, nakrúť										kdeže zosilnený súhlas			
sklonenie						hlavo pila iba							mesto v Nemecku núť					
často oral							zmes korenia solmizačná slabika					zákopník (zastar.) tam						
éra				1. časť tajničky											pozri, hľa			
japonská lovkynia perlorodiek				iným smerom											plazivo sa pohybuj			